

Migránsokkal kapcsolatos munkaerőpiaci attitűdök feltárása egyetemi hallgatók körében

Exploration of Labour-Market Attitudes Towards Migrants Among University Students

K. DAJNOKI¹, P. M. KŐMÍVES²

¹Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar Vezetés- és Szervezéstudományi Intézet,
dajnoki.krisztina@econ.unideb.hu

²Debreceni Egyetem Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola,
komives.peter.miklos@econ.unideb.hu

Absztrakt. A cikk célja a migrációval, migránsokkal kapcsolatos attitűdök ismertetése egy egyetemi hallgatók bevonásával végzett kérdőíves vizsgálat eredményeire alapozva. A migránsok fogalmának meghatározását követően a vizsgálat eredményeit mutatjuk be. A felmérés eredményeként megállapítható, hogy az önmagukat alapvetően toleránsnak tartó hallgatók a gyakorlatban elutasítóak a migránsokkal szemben. A migránsok iskolai végzettségével kapcsolatos válaszok szerint az alacsony végzettség és a szakmaismeret feltételezhető a migránsokról, amennyiben a válaszadók úgy ítélték meg, hogy a migránsok egyáltalán rendelkeznek mérhető iskolai végzettséggel. A válaszadók szerint a migránsok munkához való hozzáállása általánosságban rossz. Talán ezért sem szívesen dolgoznának együtt migránsokkal vagy alkalmaznának migránst a kérdésre válaszoló kitöltők.

Abstract. The aim of this article is to present attitudes towards migration, migrants based on the results of a questionnaire filled out by university students. The definition of the migrants is followed by the results of the study. The results of the survey show that the students who consider themselves basically tolerant are rejecting migrants in action. The answers related to the educational level of the migrants have shown that basic qualification and professional knowledge can be assumed of the migrants, unless the respondents took the view that migrants have no measurable school education. The migrants' attitudes towards work are generally wrong according to the respondents. Perhaps that is the reason why the people who filled out the survey would not work together with or employ migrants.

1. Bevezetés

A 2015-ös évben jelentősen megnőtt a Magyarországra és az Európai Unióba érkező migránsok száma. A Központi Statisztikai Hivatal adatközlése szerint csak a 2015. év III. negyedévében százezret meghaladó létszámban érkeztek hazánk területére migránsok.[KSH, 2016] A migrációs hullámot kiváltó okok elemzése nem tartozik ugyan jelen cikk céljai közé, azonban meglátásunk szerint fel kell arra készülni, hogy a jövőben is nagyobb létszámban érkeznek Magyarország és az Európai Unió

területére olyan harmadik országból származó polgárok, akik nem tudnak, vagy nem akarnak hazájukba visszatérni, ellenben tartózkodási helyükön szeretnének munkát vállalni.

Jelen cikk közvetlen előzményeként vizsgáltuk a migránsok integrációjának munkaerő-piaci és oktatási aspektusait is. A kutatási eredményeket a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara által szervezett 2015. őszi, nemzetközi migrációs konferenciáján tártuk a nyilvánosság elé, azok publikálása jelenleg is folyamatban van. A korábbi kutatások során elért eredmények hatására döntöttünk úgy, hogy egy kérdőíves vizsgálattal próbáljuk felmérni azokat az attitűdöket, amelyek a felsőfokú végzettséggel már rendelkező mesterszakos hallgatókat a migránsokkal és a migrációval összefüggésben jellemzik. Ezzel párhuzamosan egy másik kutatást is megkezdtünk, amelynek célja a munkáltatók hasonló attitűdjeinek vizsgálata volt. Ez utóbbi vizsgálat eredményei nem képezik jelen cikk tárgyát.

Meglátásunk szerint a mesterképzéseken tanuló hallgatók körében végzett kutatás kiemelt relevanciával bír, hiszen később, magas iskolai végzettség birtokában ezek a hallgatók jó eséllyel vezetői pozíciókba kerülhetnek, érdemi ráhatásuk lehet majd különböző szervezetek (munkahelyek) életére, működésére.

A kérdőíves felmérés során nemcsak a migránsokkal, migrációval kapcsolatos általános, hanem a migránsok munkaerő-piaci integrációjával kapcsolatos speciális kérdéseket is feltettünk. Jelen cikk célja a vizsgálat során feltárt eredmények ismertetése az eddig beérkezett mintára tekintettel.

2. Szakirodalmi áttekintés

A migrációval, migránsokkal foglalkozó vizsgálatunk egyik alapvető dilemmája volt a fogalom meghatározása. Cikkünkben a migráns kifejezést alapvetően gyűjtőfogalomként használjuk, annak tudatában, hogy a jog nem ismeri a migránsok kategóriáját. Ilyetén módon mi migránsnak tekintünk minden menekültet, menedékkérőt, menedékest és bevándorlót is függetlenül attól, hogy melyek Európai Unió kívüli országból érkeztek. A kérdőíves felmérés során nem kérdeztük meg a vizsgálati mintacsoport véleményét a migrációt kiváltó okokról, így tehát azokat is migránsnak tekintjük, akik a hazájukban pusztító háborús, polgárháborús események elől menekülnek és azokat is, akik jobb megélhetés reményében érkeznek hazánk, illetve az Európai Unió területére.

A hazánk és Nyugat-Európa irányába meginduló migrációs hullám egyik legfontosabb kiváltó oka az Iszlám Állam nevű terrorszervezet iraki és szíriai térnyerése, továbbá a Szíriában tomboló polgárháború volt. A háború elől menekülő emberek látványa sokakban keltett részvétet, az embertelen körülmények között vándorló és élő migránsok egy jobb életet keresve keltek útnak. (Kiemelendő, hogy jelen esetben a jobb élet kifejezés nem ritkán a közvetlen életveszély megszűntével egyenlő.) Az újabb és újabb területeket elfoglaló terroristák és a gyakorta egymással is háborút folytató felek mindegyike magánál véli tudni az igazságot, megtámogatva azt akár vallási, akár politikai teóriákkal. Felmerülhet ugyanakkor a kérdés, hogy egyáltalán létezhet-e igazságos háború – miközben a háborús térségek civil lakossága, jól felfogott érdekből, a túlélése érdekében próbál a konfliktuszónáktól egyre messzebb jutni. Barna [2014] tanulmányában ezt a filozófiai vitát járja körül, és a korábbi szakirodalom ismertetését követően saját álláspontját is megosztja olvasóival. Felhívja a

figyelmet az igazságos, vagy annak vélt háború veszélyeire, amennyiben egy ilyen konfliktusban voltaképpen minden eszköz használata indokolható. A Szerző az egymással ütköztetett érvek egy síkra terelésével összefüggő elméleti turbulenciára is felhívja a figyelmet kiemelve, hogy a jogi, haszonelvű, morális és realista érvek ütköztetése a legkevésbé sem szerencsés helyzet. És noha a lét- és életbiztonságot nélkülöző, humanitárius katasztrófával fenyegető helyzetek előli menekülést senki sem ítéli el (még a leginkább migráció-ellenes médiumok sem követelték például a Szíriával szomszédos államokban a menekülttáborok bezárását), a Magyarországra érkező migránsok létszáma és a tervezett továbbutazás, továbbutaztatás szervezetlensége sokakban váltott ki ellenérzéseket.

Ebből kifolyólag szükségesnek láttuk ugyanakkor, hogy a sztereotípa fogalmát meghatározzuk, hiszen a kérdőíves felmérés egyik alapja a társadalmon belüli különbözőségek megléte és a vizsgált mintában szereplő hallgatók általi elkülönítése volt. Bindorffer [2006] szerint a sztereotípa, mint társadalmi jelenség egyik előfeltétele a saját csoport, vagyis az ingroup meghatározása, legyen az méretét tekintve akár kisebb, akár nagyobb. Az ember ezt a saját csoportot mindig elkülöníti a környezetében lévő külső csoporttól (outgroup), vagyis minden más csoporttól. A saját és a külső csoportok elhatárolása alapvető szükséglet az ember identitásának kialakulása során, továbbá világrendező elvként is szolgál, amennyiben a külvilágról megszerzett tudásunkat is ezen kategóriapár mentén rendezzük. Csepeli [1991] alapján a sztereotípa tulajdonképpen a társadalmi benyomások, mint empirikus alapon levont, szükségszerű igazságtartalommal bíró elemek mellett a különböző szubjektív elemek, így kiemelten az oktulajdonítások és értékítéletek hatására potenciálisan kialakuló torz képeket jelenti. A meghatározás szerint tehát a sztereotípa tulajdonképpen a valóságban megszerzett információk nem megfelelő, torz szűrőkön átvett kimenetének tekinthető, ahol az érzékelésre az eredeti adatnál nagyobb hatást gyakorol az egyén által használt szubjektív szűrő.

Amikor tehát migrációról és migránsokról beszélünk, a saját csoport fogalmát talán leginkább az etnokulturális nemzet kategóriájában határozhatjuk meg. Mellőzve a meghatározást körülvevő könyvtárnyi jogfilozófiai irodalom ismertetését, célszerű Bódig [2007] meghatározását elővennünk, amelynek kiemelt célja volt a fogalom meghatározásának a végletekig történő leegyszerűsítése, a közérthetőség igényének való megfelelés. A Szerző szerint az etnokulturális nemzetfogalom [etnikai, nyelvi és egyéb kulturális jellemvonások alapján tekinti az egyes embereket egy nemzeti közösség tagjának]. A fogalom folyományaként a külső csoportot szükségszerűen az etnokulturális nemzeten kívüli személyek körékként határozhatjuk meg.

A fenti csoport-meghatározásokat Magyarország Alaptörvénye is megerősíti, amikor a Nemzeti hitvallás címet viselő részében deklarálja: [Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.] Ugyanakkor a külső csoport meghatározása nem jelenti a migránsokkal, a külföldiekkel szembeni előítéletességet, fenntartásokat. Az Alaptörvény a Nemzeti hitvallásban azt is megerősíti, hogy [mi, a magyar nemzet tagjai (...) tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével].

Persze amikor a migránsok gyakorlati helyzetéről beszélünk, akkor a sztereotípiák nyomán kialakuló diszkriminációt is megemlíthetjük. Laki [2013] meghatározása szerint az emberek más csoportok pozitív vagy negatív jellegzetességeivel kapcsolatos elképzelések az előítéletek változatos terepeit

alakíthatják ki. Kérdőíves felmérésünkben több olyan kérdést is feltettünk, amelyekből a válaszadók migránsokkal kapcsolatos sztereotípiáit és a migránsok diszkriminációjával kapcsolatos hajlandóságát mértük fel.

Pedig a hazai xenofóbia, idegenellenesség korántsem új keletű jelenség, miként arra Balassa [2006] tanulmányából is következtethetünk. A Szerző ismerteti a TÁRKI 2002-ben készített felmérésének eredményét, amely a hazai lakosság antiszemita, cigányellenes és xenofób előítéleteit vizsgálta. A felmérésből kinyert adatok értelmében a bevándorlókval kapcsolatosan alapvetően negatív attitűdök voltak tapasztalhatóak már 2002-ben is. A hazánk közvetlen szomszédságában humanitárius katasztrófát is okozó és jelentős menekülthullámot generáló délszláv háborúkat, továbbá a terrorizmus új jelenségeit a szélesebb közvélemény előtt is ismertté tevő, tragikus 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően a magyar lakosság többsége (a TÁRKI által vizsgált minta 78,7%-a) szigorította volna a menekültek befogadását. 55,6%-uk korlátozta volna az országban élő színes bőrűek számát, ráadásul 70,3%-uk egyetértett azzal a nyíltan xenofób állítással is, hogy a bevándorlók miatt nő a bűnözés. A mi általunk elvégzett kérdőíves kutatás szempontjából is kiemelt relevanciával bír az az információ, hogy a vizsgált minta 59,3%-a szerint a bevándorlók elveszik a magyar emberektől a munkát.

A migránsokkal kapcsolatos befogadói attitűd erősödése elvileg lehetővé tenné egy a mainál multikulturalizálódottabb társadalom létrejöttét Magyarországon. Grunzó [2013] tanulmányában megadja a multikulturalizmus definícióját, ugyanakkor a befogadó társadalommal kapcsolatos ellenérzések ismertetésére is vállalkozik. Meghatározása szerint [a multikulturalizmus egyrészt a kulturálisan heterogén társadalmak leírásával foglalkozó gondolatrendszer, másrészt olyan normatív politikafilozófiai modell, ideológia, amely a társadalmak kulturális sokszínűségét kívánatos állapotként ismeri fel, és amelynek legfőbb célkitűzése, hogy a hagyományos monokulturális modellekben hátrányos helyzetben levőkisebbségi csoportok számára a domináns kultúrával egyenlő mértékű tiszteletet, elismerést és jogokat vívjon ki.] A Szerző tanulmányában ugyanakkor azt is kiemeli, hogy a nyugat-európai társadalmak által eleinte pozitívan fogadott – és a második világháború után még javarészt vendégmunkásként kezelt – bevándorlók iránti közviszonyulás fokozatosan megváltozott, ahogy világossá vált az újonnan érkezettek helyitől eltérő politikai kultúrája. A muzulmánok vallású migránsokat annyiban érinti kiemelten minden migrációval kapcsolatos felmérés, mert létszámuk igen nagy, továbbá az integrációjuk sikeressége, avagy sikertelensége máig éles vita tárgyát képezi.

A migrációs folyamatok ugyanakkor rendkívül dinamikusan változnak. A Központi Statisztikai Hivatal adatközléseire és az eljáró hatóságok kommunikációjára hivatkozva Csege [2014] már a 2013-ban hazánk területére lépett és kérelmet beadó 18900 főt is rendkívül nagy létszámként írta le. Megállapítása szerint ugyanakkor a 2013-as évben a Magyarország területére lépő migránsok nagyságrendileg fele európai származású ember volt. Látható tehát, hogy akár egy év alatt is gyökeresen megváltozhat a migráció folyamata, módosulhatnak az útvonalak, míg – a geopolitikai helyzet változásaival összhangban – átalakulhat a migrációs érintettséggel bíró nemzetek listája is.

Amikor migrációról beszélünk, hajlamosak vagyunk kizárólag illegális, továbbá célzottan gazdasági jellegű migrációra asszociálni, amelyek káros hatással vannak a befogadó társadalom működésére vagy moralitására. Pedig, mint arra Csege [2015] is rámutat, a migráció számos pozitív társadalmi

hatást is kivált, emellett képes érdemben élénkíteni a gazdaságot is. Ugyanakkor az is tény, hogy úgy a legális, mind az illegális úton érkezett migránsok azonosítása, kilétének kiderítése igen nehéz rendvédelmi feladat, amellyel minden érintett ország hatóságának meg kell küzdenie.

Arra, hogy a migráció, vagyis lakhelyünk kényszerű elhagyása és az élet újrakezdése egy új földrajzi-kulturális helyszínen, milyen kihívást jelent a migránsok számára is, számos értekezés mutat rá. Milassin [2014] egyenesen arra hívja fel a figyelmet szakirodalmi kutatások folyamányaként, hogy az új kultúrával történő találkozás nemcsak stresszhelyzetet, hanem akár egyenesen traumát is okozhat feleknél. Ebből is arra következtethetünk, hogy a migrációs hullámot kiváltó okoknak igen erősnek kellett lenniük, hiszen ennek híján ilyen létszámú embertömeg aligha szánta volna rá magát a nyugatra vezető hosszú út megtételére.

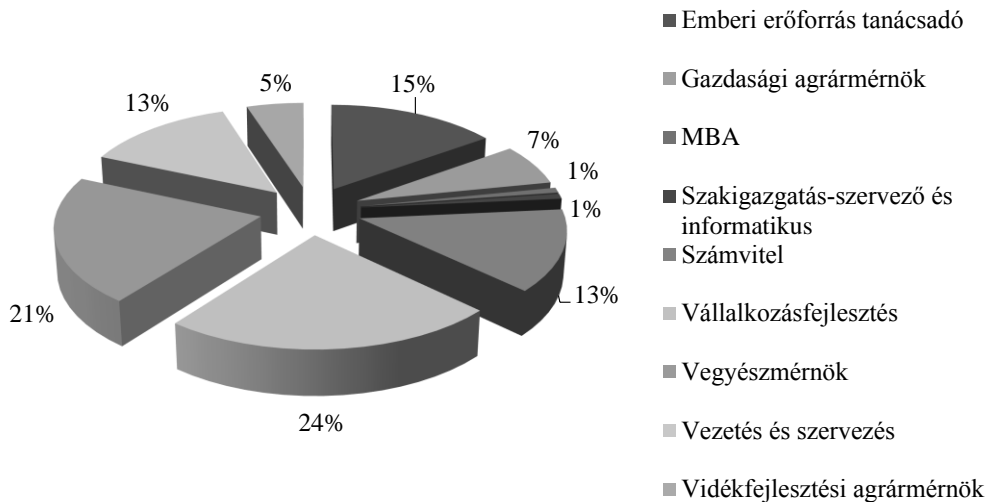
A fenti kulturális sokkot minden bizonnyal sokkal kisebb mértékben élnék meg például a határon túli magyarok, akik az utóbbi években sokkal könnyebben költözhetnek az anyaországba. Csakhogy, mint arra Bogáromi [2015] az European Social Survey 2002 és 2012 közötti adatfelvételeit elemezve rámutatott, Magyarországon a külföldön élő magyar nemzetiségű emberek betelepülésével kapcsolatban is inkább elutasító a lakosság. Ráadásul az is kiderült a felmérés eredményeinek elemzése során, hogy a magyarok nem kedvelik a betelepíteni szándékozó nem magyar nemzetiségű külföldieket.

3. Anyag és módszer

A kutatást a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar Vezetés- és Szervezéstudományi Intézete indította el, melynek célja a migránsokkal kapcsolatos attitűdök feltárása elsődlegesen munkaerőpiaci szempontból. Az önálló kutatási program keretében kérdőíves vizsgálatokat végzünk egyetemi hallgatók, valamint munkáltatók körében. Jelen tanulmány az egyetemi hallgatók körében végzett kutatás részeredményeit ismerteti.

A kutatási témában alkalmazott hallgatói kérdőíves adat-felvételezés három részből tevődik össze. Az „azonosító adatok” a válaszadó szakjára, évfolyamára és a tagozatra kérdez rá. A kérdőív második blokkját a „migránsokkal kapcsolatos általános kérdések” alkotják, ahol hét feleletválasztós kérdés jelenik meg. A „migránsokkal kapcsolatos munkaerőpiaci kérdések” alkotják a harmadik blokkot 13 további kérdéssel, melyek között feleletválasztós, illetve 1-6-ig terjedő skálán minősítendő kijelentések találhatók.

A megfelelő szűrés, szelektálás után a cikkben szereplő eredmények az eddig feldolgozásra került 120 mesterszakos hallgatói kérdőív adatait mutatják. A válaszadók szakonkénti megoszlását az 1. ábra mutatja. Az eredmények alapján megállapítható, hogy legnagyobb arányban Vállalkozásfejlesztés MA (24%), valamint Vegyészmérnök (21%) szakos hallgatók töltötték ki a kérdőívet. Azonos arányban (13-13%) jelennek meg a Számvitel MA, valamint a Vezetés-Szervezés MA szakos hallgatók.

1. ábra: A válaszadók megoszlása szakonként

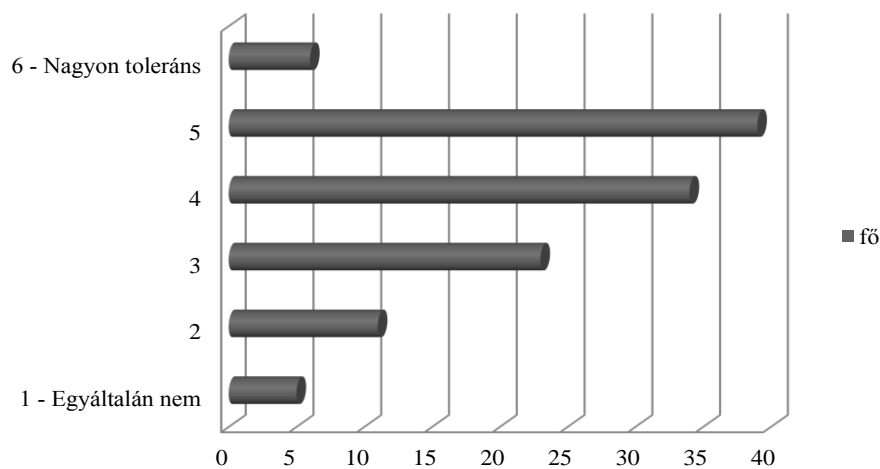
(Forrás: saját adatgyűjtés, n=120)

A válaszadók 67%-a I. évfolyamra jár, míg 39 fő másodéves. A minta 100%-a nappali tagozatos hallgató.

4. Eredmények és azok értékelése

A tanulmány a fent említett kérdéskörökből a munkaerőpiaci attitűddel kapcsolatos eldöntendő kérdések eredményeit szemlélteni.

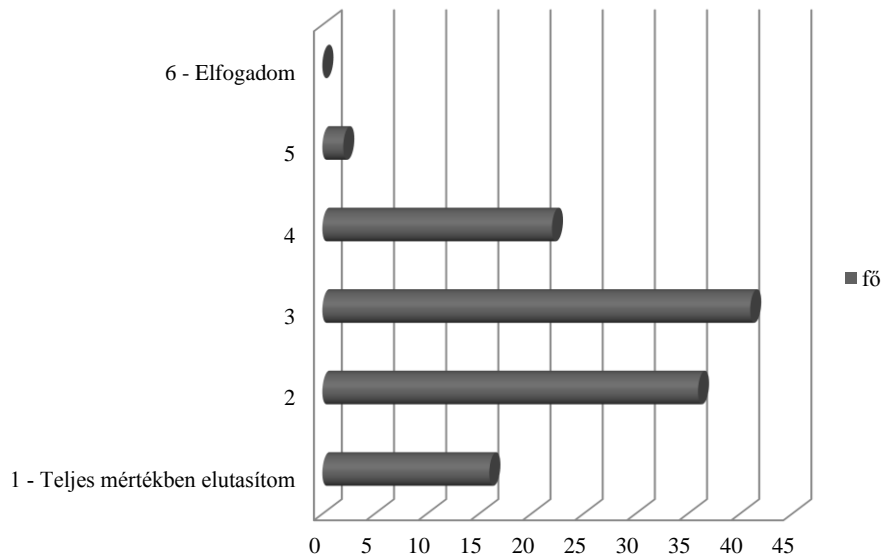
A migránsokkal kapcsolatos beállítódást véleményünk szerint befolyásolja, hogy az adott személy, azaz az észlelő, mennyire tartja magát toleráns személynek. Az eredmények alapján (2. ábra), a válaszadók, több mint 65%-a toleránsabbnak tartja magát az átlagosnál. A legtöbb válaszadó 4-es (34 fő), illetve 5-ös (39fő) minősítést adott magának.

2. ábra: A válaszadók minősítése arra vonatkoztatva, hogy mennyire tartja magát toleráns személynek

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=118)

Ezzel szemben érdekes eredményt mutat a migránsokkal kapcsolatos kérdésre adott válasz, ahol az 1 azt jelentette, hogy a válaszadó teljes mértékben elutasítja a migránsokat, míg a 6-os érték az elfogadom kategóriát jelölte. A magukat toleránsnak tartó válaszadók közül senki sem adott 6-os minősítést és 5-ös értéket is mindössze 2 fő jelölt meg (3. ábra). A válaszadók közel 80%-a 3-as, vagy az alatti minősítést adott, vagyis inkább elutasítja, és negatív attitűddel rendelkezik a migránsokkal szemben, ami elgondolkodtató, mivel olyan válaszadókról van szó, akik 1-2 éven belül a munkaerőpiacra lépnek, illetve önmagukat toleránsnak vallották.

3. ábra: A válaszadók minősítése a migránsokról

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=117)

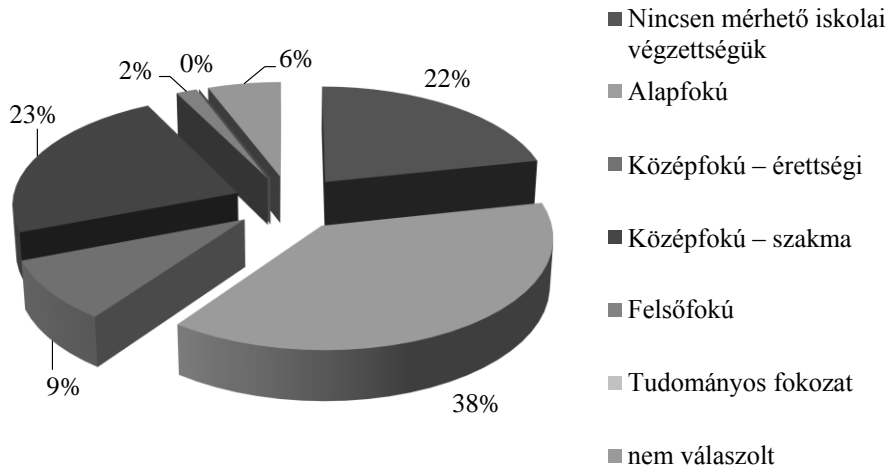
Arra a kérdésre, hogy egyetért-e azzal, hogy a migránsok bekapcsolódjanak a munka világába, már árnyaltabb kép mutatkozott (4. ábra). A válaszadók 46%-a értett egyet a vizsgált csoport munkaerőpiaci intergrációjával, ugyanakkor 54%-uk nem támogatja.

4. ábra: A válaszok megoszlása arról, hogy a migránsok bekapcsolódjanak-e a munka világába

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=117)

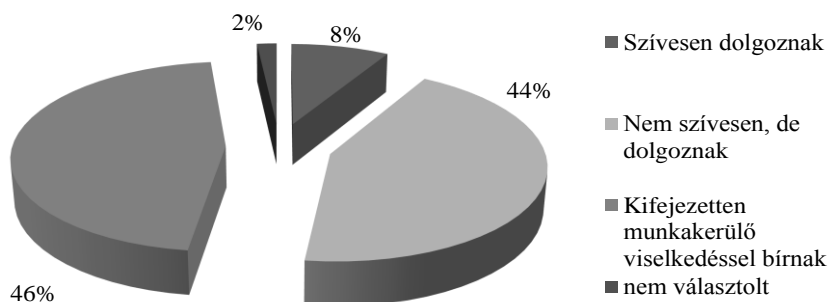
Elgondolkodtató eredményt mutat a hallgatók véleménye arról, hogy milyen végzettséggel rendelkezhetnek a hazánkba érkező migránsok (5. ábra). Az eredmények itt is inkább negatív képet festenek. A válaszadók 22%-a gondolja úgy, hogy nincs mérhető iskolai végzettségük, illetve 38%-uk szerint alapfokú végzettséggel bírnak. A válaszadók közül mindössze 28 fő gondolja azt, hogy valamilyen szakmával a kezükben érkeztek a migránsok. Mindössze 2 fő feltételezett felsőfokú végzettséget, míg a tudományos fokozatot senki sem jelölte meg. Ez azért is meglepő számunkra, mert egyetemi hallgatókból áll a minta, akik nap, mint nap találkoznak külföldi évfolyamtársaikkal, és mégsem jutottak eszükbe.

5. ábra: A válaszadók véleményének megoszlása a migránsok tipikus iskolai végzettségéről

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=120)

A kutatás során rákérdeztünk arra is, hogy a válaszadók szerint milyen a migránsok munkához való viszonya (6. ábra). A negatív attitűd ennél a kérdésnél is kibontakozott. Az eredmények alapján 55 fő gondolta úgy, hogy a hazánkba érkező migránsok kifejezetten munkakerülő viselkedéssel bírnak. Hasonló arányban, azaz 52 fő szerint nem szívesen, de dolgoznak, míg mindössze 10 fő szerint dolgoznak szívesen a migránsok.

6. ábra: A válaszadók véleményének megoszlása a migránsok munkához való viszonyáról

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=119)

Megkérdeztük az egyetemi hallgatókat arról is, hogy félnek-e, hogy a migránsok elveszik a munkalehetőséget (7. ábra). A válaszadók 71%-a nem tart ettől, míg 35 fő, azaz 39%-uk félti az

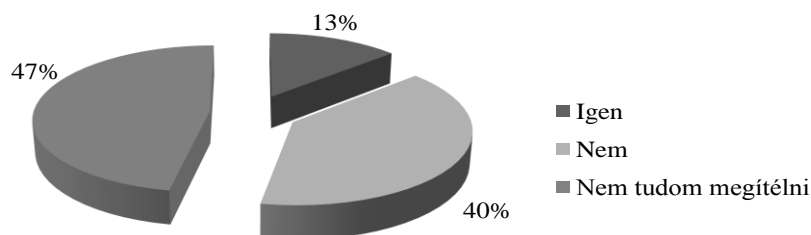
álláshelyét. ennek talán az előző kérdésre adott válasz lehet az oka, hogy alapvetően azt feltételezték a kérdőívet kitöltő hallgatók, hogy nem szívesen dolgoznak, sőt kifejezetten munkakerülő, így nem kell tartaniuk ettől.

7. ábra: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy félnék-e attól, hogy a migránsok elveszik a munkalehetőséget

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=119)

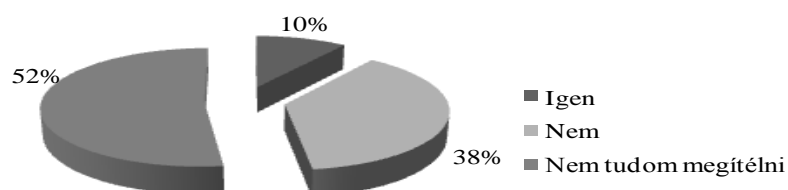
Arra a kérdésre, hogy dolgoznának-e együtt migránssal, a válaszadók 40%-a nemmel válaszolt (8. ábra). Bár mindössze 13% jelölte meg egyértelműen, hogy dolgozna együtt migránssal, a 47% bizonytalan, jelenleg nem tudja megítélni, vagyis ezek azok a hallgatók, akik attitűdjére még hatással lehetünk.

8. ábra: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy dolgozna-e együtt migránssal

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=119)

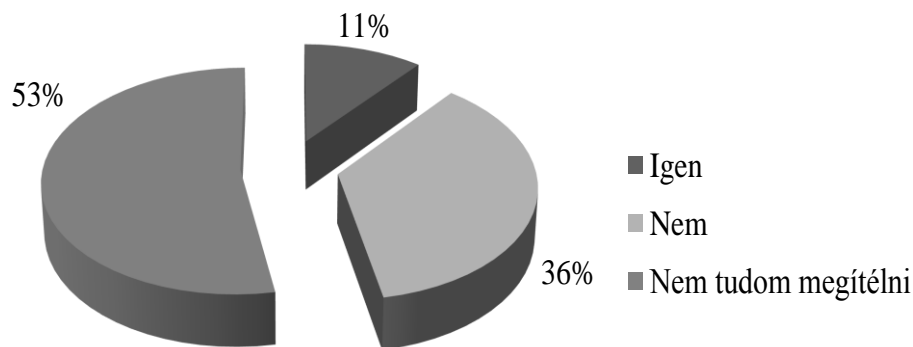
A közös munkavégzés mellett, azt is megkérdeztük a hallgatóktól, hogy szívesen lenne-e migráns kollégájának a szakmai mentora (9. ábra). A válaszok megoszlása hasonló képet mutat az előző eredménnyel, ugyanakkor a bizonytalanok aránya nőtt, ugyanis 62 fő jelölte meg a nem tudom megítélni válaszlehetőséget. A részletező vizsgálat érdekes képet mutat, mert feltételezhetnénk, hogy az a 10%, aki szívesen lenne mentor, ugyanabból a 13%-ból került ki, akik az előző kérdésre, miszerint dolgozna-e együtt migránssal, pozitív választ adott. Ennek ellenére csak részben azonosak a válaszadók, ami a bizonytalanságot erősíti.

9. ábra: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szívesen lenne-e migráns kollégája szakmai mentora

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=119)

A kutatás során rákérdeztünk arra is, hogy leendő vezetőként, vállalkozóként, alkalmazna-e migránst a válaszadó (10. ábra).

10. ábra: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy leendő vezetőként, illetve vállalkozóként alkalmazna-e migránst

(Forrás: saját adatgyűjtés, n=119)

Az eredmények megoszlása hasonló képet mutat, mint az előző kérdésre adott válasz. A hallgatók közül mindössze 13 fő jelölte meg, hogy alkalmazná a migránsokat, 43 fő egyértelműen elutasította. Ez esetben a bizonytalanok aránya nőtt, 63 fő nem tudta megítélni, tehát amennyiben pozitív példákat tudunk mutatni a hallgatóknak a migráns munkavállalókról, így ez az arány csökkenthető.

4. Következtetések

A vizsgálati eredmények alapján megállapítható, hogy a válaszadók körében összességében inkább negatív hozzáállás tapasztalható a migránsok munkaerőpiaci integrációját érintő kérdésekben. A mintában szereplő válaszadók alapvetően toleránsnak vallották magukat, ugyanakkor a migránsokról alkotott képük egyértelműen negatív. Ez azért is elgondolkodtató, mert egyrészt mesterszakos hallgatókat kérdeztünk meg, akik hamarosan a munkaerőpiac szereplői lesznek, másrészt nemcsak, hogy leendő vezetői beosztásba kerülhetnek, hanem a szakok alapján humán erőforrás szakemberként fognak dolgozni.

Az eredmények mindenképpen felhívják a figyelmet arra, hogy megvizsgáljuk, milyen tényezők befolyásolják a hallgatók megítélését és milyen információkra alapozva vélekednek ennyire elutasítóan. A migránsok végzettségére vonatkozóan a válaszadók egyértelműen alacsony szakértelmet rendelnek hozzájuk, talán ez az oka annak, hogy a leendő munkahelyüket nem féltik tőlük. Ugyanakkor megint csak nem szabad elfelejteni, hogy az egyetemen külföldi hallgatók is tanulnak BSc, MA, illetve PhD képzésben, akikkel a válaszadók nap, mint nap találkoznak, ennek ellenére a migráns szóról mégsem a környezetükben lévő, sok esetben a baráti társaság részét képező emberekre asszociálnak, hanem a média által bemutatott tömeges bevándorló, illetve átutazó csoportokra. Az elutasító eredményeket tovább erősíti, hogy a válaszadók alig több mint 10%-a jelentette ki egyértelműen, hogy dolgozna együtt migránssal, lenne mentora, illetve leendő munkaadóként alkalmazná.

Hivatkozások

- [1] Sz. Balassa (2006), *Antiszemiták, cigányellenesek, xenofóbok*, In: Bakó Boglárka – Papp Richárd – Szarka László (szerk.): *Mindennapi előítéletek. Társadalmi távolságok és etnikai sztereotípiák*. Balassi Kiadó, Budapest, 206.
- [2] B. Barna (2014), *Az igazságos háború – kritériumok és a kivétel lehetősége*, In: Csiszár Imre – Kőmíves Péter Miklós (szerk.): *Tavaszi Szél 2014 Konferenciakötet III. Doktoranduszok Országos Szövetsége*, Debrecen, 404.
- [3] Gy. Bindorffer (2006), *Sztereotipizáció az interetnikus kapcsolatokban*, In: Bakó Boglárka – Papp Richárd – Szarka László (szerk.): *Mindennapi előítéletek. Társadalmi távolságok és etnikai sztereotípiák*. Balassi Kiadó, Budapest, 9.
- [4] M. Bódig (2007), *Politikai viták, politikai filozófia és tudományosság*, In: Szarka László – Vizi Balázs – Majtényi Balázs – Kántor Zoltán (szerk.): *Nemzetfogalmak és etnopolitikai modellek Kelet-Közép-Európában*. Gondolat Kiadó, Budapest, 20.
- [5] E. Bogáromi (2015), *A migránsokhoz való viszony változása Magyarországon és az idegenellenesség magyarázatai nemzetközi összehasonlításban*, In: Keresztes Gábor (szerk.): *Tavaszi Szél 2015 Konferenciakötet IV. Líceum Kiadó, Eger és Doktoranduszok Országos Szövetsége*, Budapest, pp. 156-159.
- [6] Gy. Csege (2014), *Migrációs változások Magyarországon 2013-ban*, In: Csiszár Imre – Kőmíves Péter Miklós (szerk.): *Tavaszi Szél 2014 Konferenciakötet II. Doktoranduszok Országos Szövetsége*, Debrecen, 37.
- [7] Gy. Csege (2015), *A migrációhoz kapcsolódó biztonsági ellenőrzések jogszabályi lehetőségei Magyarországon*, In: Keresztes Gábor (szerk.): *Tavaszi Szél 2015 Konferenciakötet I. Líceum Kiadó, Eger és Doktoranduszok Országos Szövetsége*, Budapest, pp. 166-167.
- [8] Gy. Csepeli (1991), *Bevezetés a szociálpszichológiába*, Tankönyvkiadó, Budapest, 203.
- [9] Zs. Grunzó (2013), *Multikulturalizmus és laicité, avagy hogyan közelít a muzulmán bevándorlók kérdéséhez a brit és a francia model*, In: A. Gergely András (szerk.): *Struktúrafordulók. Üdvözlőkötet Róbert Péter 60. születésnapjára*. Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet, Budapest, pp.158-159.
- [10] L. Ildikó (2013), *The concept of discrimination nowadays*, In: A. Gergely András (szerk.): *Struktúrafordulók. Üdvözlőkötet Róbert Péter 60. születésnapjára*. Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Politikatudományi Intézet, Budapest, 188.
- [11] Központi Statisztikai Hivatal:
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadataevkozi/ewnv001.html> Utolsó letöltés dátuma: 2016. 01. 31.

[12] *Magyarország Alaptörvénye*

[13] A. N. Milassin (2014), *Az eltérő kultúrával való találkozás során keletkező traumák feldolgozásának egyik eszköze, a gyógyító írás*, In: Csiszár Imre – Kőmíves Péter Miklós (szerk.): *Tavaszi Szél 2014 Konferenciakötet IV. Doktoranduszok Országos Szövetsége*, Debrecen, pp. 127-128.